

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Brita Saare ja Kairi Väikene
ÕPETAJATE HINNANGUD LASTEAIA ÕUEALALE LOODUD ÕPIKESKUSTE
KASUTAMISELE JA LASTE LOODUSHUVI TOETAMISELE
Bakalaureusetöö

Juhendaja: Loodusteaduste didaktika nooremlektor Aigi Kikkas

Tartu 2026

Kokkuvõte

Õpetajate hinnangud lasteaia õuealale loodud õpikeskuste kasutamisele ja laste loodushuvi toetamisele

Koolieelses eas on oluline toetada laste loodushuvi kujunemist, kuna selles eluetapis pannakse alus loodust väärtustatavatele hoiakutele. Bakalaureusetöö eesmärk oli kirjeldada lasteaia õuealale loodud looduslike õpikeskuste kasutamist õppeprotsessis ning välja selgitada õpetajate hinnanguid õpikeskuste rollile laste loodushuvi ja õpikäitumise toetamisel ning õpikeskuste arendamisvajadustele. Eesmärgi täitmiseks viidi läbi arendusuuring, mille andmeid koguti ühe lasteaia õpetajatelt eel- ja järelküsitluse abil. Kvantitatiivseid andmeid analüüsiti kirjeldava statistika meetoditega. Uurimuse tulemused näitavad, et õpetajate hinnangul toetasid lasteaia õuealale rajatud õpikeskused mõnevõrra laste loodushuvi, koostööoskust ja iseseisvat looduskeskkonna uurimist. Samuti ilmnas uuringust vajadus lasteaia õueala ja õpikeskuste pidevale täiendamisele, et toetada laste arengut ja loodushuvi kujunemist.

Märksõnad: õpikeskus, laste loodushuvi, lasteaia õuekeskkond

Abstract

Teachers' Assessments of Outdoor Learning Centers in Preschool and Their Role in Supporting Children's Interest in Nature

Developing children's interest in nature in early childhood is essential, as this period forms the foundation for later environmentally responsible attitudes. The aim of this bachelor's thesis was to examine how outdoor learning centers created in a preschool yard were used in the learning process and to analyze teachers' evaluations of their role in fostering children's nature interest, learning behaviors, and the need for further development. An action research design was implemented, and data was collected from teachers through pre and post intervention questionnaires. Qualitative data were analyzed using descriptive statistical methods. The findings indicate that, according to teachers, the outdoor learning centers moderately supported children's curiosity about nature, cooperation skills, and independent exploration of the natural environment. The study also shows a continuous need to improve and expand the outdoor area and learning centers to better support children's development and sustained engagement with nature.

Keywords: learning center, children's interests in nature, preschool outdoor environment

Sisukord

Kokkuvõte	2
Abstract	2
Sisukord	3
Sissejuhatus	5
Teoreetiline ülevaade	6
Õpikeskkond	6
Õuekeskkond ja loodushuvi	6
Metoodika	10
Arendusuuringu etapid	10
Valim	11
Andmekogumine	11
Andmeanalüüs	12
Tulemused	13
Õueala ja looduslike õpikeskuste kasutamine õpetajate poolt õppeprotsessis	13
Looduslike õpikeskuste roll laste õpikäitumise toetamisele	14
Looduslike õpikeskuste roll laste loodushuvi kujundamisel	15
Õpetajate arendus- ja parandusettepanekud loodud õpikeskustele	16
Arutelu	17
Tänu sõnad	21
Autorsuse kinnitus	22
Kasutatud kirjandus	23
Lisa 1. Õpikeskuste kirjeldused	26
Lisa 2. Õpikeskuste tutvustus personalile (tutvustamist toetav tekst)	31
Lisa 3. Eelküsimumstik	33
Lisa 4. Järeloküsimumstik	38

Lisa 5. Väljavõte uurijapäevikust	44
Lisa 6. Väljavõte kodeerimisest	45

Sissejuhatus

Lapse arengu toetamisel mängib tähtsat rolli õpikeskkond, mille lahutamatu osa on lasteaia õueala. Õuekeskkonna teadlik planeerimine looduslike materjalidega aitab lasteaia igapäevasesse õppeprotsessi lisada mängulist ja praktilist õppimist (Ernst *et al.*, 2021; Tuuling *et al.*, 2019). Lapsed veedavad üha vähem aega looduses ning on füüsiliselt vähem aktiivsed, mistõttu on nende kokkupuude loodusliku keskkonnaga vähenenud ja see võib avaldada mõju nende tervisele (Manninen *et al.*, 2025; Mooses *et al.*, 2016). Soomes läbi viidud uuring näitas, et loodusliku pinnase lisamine õuealale mõjus positiivselt laste enesekindlusele ja füüsilisele aktiivsusele (Puhakka *et al.*, 2019). Lasteaia õuealalt tehnilike materjalide eemaldamine paneb lapsed kasutama enda kujutlusvõimet (Tovey, 2007).

Käesolev töö on ajendatud praktilisest vajadusest, mis ilmnes ühe töö autori igapäevases töös tegevõpetajana. Viimastel aastatel on lasteaed pööranud rohkem tähelepanu õuesõppele, kuid selle rakendamine on olnud ebaregulaarne – puuduvad ühised eesmärgid ja struktuur, mis aitaks õpetajaid süsteemsel tegutsemisel. Luues lasteaia õuealale looduslikud õpikeskused, aitab see muuta õueala mitmekesisemaks ning õuesõppe süsteemsemaks (Tuuling *et al.*, 2019). Õpikeskus on teadlikult planeeritud tegevuskoht või ala, mis toetab laste uurimuslikku õpet (Tuuling *et al.*, 2019).

Catucci jt (2024) rõhutavad, et keskkonna kvaliteet ja vahendite mitmekesisus on otseselt seotud õpetaja osaluse ja laste õppimise aktiivsusega. Looduskeskkonnas on laste mäng loovam ning õpetajad osalevad laste tegevustes aktiivsemalt (Sørensen, 2021). Kuigi varasemad uuringud kinnitavad loodusliku õpikeskkonna positiivset mõju laste loodushuvile ja praktilistele oskustele (Puhakka *et al.*, 2019), puudub teadmine, kuidas konkreetselt lasteaia õuealale loodud õpikeskused mõjutavad laste loodushuvi ning aktiivset osalust õpetajate hinnangul.

Tänapäeva linnastavas maailmas on laste ja looduse vaheline side hääbumas. Sidet ümbritseva keskkonnaga ja jätkusuutlikku mõtteviisi soodustab looduslike materjalidega mängimine (Ernst *et al.*, 2021; Harvey *et al.*, 2020). Varajases lapsepõlves omandatakse väärtused ja hinnangud, mis mõjutavad meid terve elu (Ernst *et al.*, 2021). Looduslike materjalidega rikastatud keskkond loob lastele mitmekülgset võimalust avastamiseks, kogemuste omandamiseks, füüsiliseks aktiivsuseks ning tõstab keskkonnateadlikkust (Tuuling *et al.*, 2019).

Teoreetiline ülevaade

Õpikeskkond

Õpikeskkond on last ümbritsev vaimne, sotsiaalne ja füüsiline keskkond, mis peab ergutama õppimist ning toetama laste füüsilist, sotsiaalset, emotsionaalset ning eetilist heaoluseisundit, mängides seeläbi suurt rolli lapse arengu toetamisel (Karlidağ, 2021; Raadik, 2009).

Mitmekülgne õpikeskkond annab lapsele võimaluse saada uusi teadmisi kogemuste kaudu, kuna lapsed õpivad mängides ning igapäevaste tegevuste käigus (Õun, 2005). Õpikeskkonna põhiliseks kujundajaks ja loojaks on õpetaja. Alushariduse riiklikus õppekavas (2025) on välja toodud, et laps on aktiivne osaleja õppeprotsessis ning õpetaja roll on kujundada toetav õpikeskkond ning suunata ja toetada lapse arengut. Lapsed vajavad mitmekülgset ja turvalist keskkonda, mis pakub võimalusi loovalt tegutseda, olla füüsiliselt aktiivne ja teistega suhelda, aga ka võimalust üksi mängida ning puhata. Seega on oluline, et õpikeskkonnas oleksid loodud mitmekesised võimalused (Õun, 2005).

Tähelepanu tuleb pöörata, et nii lasteaia siseruumide õpikeskkond kui ka õuekeskkond muutuks ja pakuks uudsust. Keskkond, mis püsib pikalt muutumatuna, ei toeta ka lapse arengut. Catucci jt (2024) uuringust selgub, et õuekeskkond, mis ei paku lastele mitmekülgset kogemus- ja tegutsemisvõimalusi, piirab õpetaja pedagoogilisi valikuid ning mõjutab otseselt laste õppimise võimalusi. Lasteaia õpikeskkond peab pakkuma lapsele võimalust olla ise looja, katsetaja ning leiutaja rollis. Hästi organiseeritud õpikeskkond toetab lapse heaolu ja aktiivsust (Nugin, 2017). Õpikeskkond, mis on läbimõeldult organiseeritud võib õpetamist lihtsustada. Keskkond, mille kujundus ei ole läbi mõeldud muudab õpetaja töö raskemaks (Nugin, 2017). Tagamaks lastele väljakutseid esitavat õpikeskkonda, saab siseruumide laiendusena kasutada lasteaia õueala.

Õuekeskkond ja loodushuvi

Lastehoiu ja lasteaia õpi- ning kasvukeskkonna nõuete kohaselt (2026) nimetatakse lasteaedades õuekeskkonnaks maa-ala, kus lapsed mängivad seal leiduvatel mänguväljakutel tehislake ja looduslike materjalidega. Selline mängimiseks mõeldud õueala, mis võimaldab lastel ohutut, eakohast, mitmekesist ja arendavat tegevust, peab olemas olema kõikides lasteasutustes, milles on vähemalt neli rühma. Õuekeskkond on piiramatute võimalustega ning toetab õppija igakülgset arengut (Prins *et al.*, 2022; Tuuling, 2017). Õuekeskkonnas on laste mäng aktiivsem ning mängu aeg pikem kui sisekeskkonnas (Prins *et al.*, 2022).

Tehismaterjalide kasutamine laste mänguväljakutel võib mõjutada laste tervist. Soomes läbi viidud uuringus selgus, et mänguväljakud, mis on kaetud tehismaterjalidega, nagu näiteks kummimattidega, on mikroobide vaesemad kui looduslikud materjalid. See tähendab, et lapsed ei puutu enam nii palju mikroobidega kokku ning see mõjutab nende immuunsust. Lastel diagnoositakse üha sagedamini astmat või allergiat (Manninen *et al.*, 2025). Seega on oluline kasutada mänguväljakute planeerimisel erinevaid looduslikke pinnasekattematerjale, mis toetaksid laste immuunsust.

Mänguväljakute kujundamisel tehismaterjale kasutades tuleb mõelda ka sellele, kuidas üha soojenev kliima tehismaterjalide kasutust ja ohutust mänguväljakutel mõjutab. Lehnert jt (2024) poolt Tšehhis läbi viidud uuringust selgus, et kuumadel suvepäevadel võib mänguväljakute temperatuur tõusta väga kõrgeks. Kõrgeim temperatuur mõõdeti kruusal ja kummipindadel, need on üsna levinud materjalid ka Eesti mänguväljakutel. Ülekuumenenud mänguväljakud võivad põhjustada lastel kuumarabandust ning mänguväljakutel olevate seadmete ülekuumenemine põletushaavu. Ka Tuuling (2017) on tähelepanu juhtinud, et lasteaia õuealade planeerimisel tuleb arvestada äärmuslike ilmaoludega, vajadusel saab varjumiseks kasutada erinevaid katusealusied. Tšehhis läbi viidud uuringust aga selgus, et kuigi katusealused aitavad olukorda leevendada, pakuvad kõige paremat jahutust palava ilma korral siiski looduslikud puud (Lehnert *et al.*, 2024). Ehk lisaks tehismaterjalidele on oluline, et õuekeskkonnas oleks kasutatud ka looduslikke materjale.

Looduslikud materjalid on pärit looduslikust keskkonnast (Kulu *et al.*, 2001). Õuealalt võime leida looduslikult kasvavaid puid ja põõsaid ning erinevaid pinnaseid. Looduslikud materjalid, nagu puutükid, oksad, kivid, lehed, jää, lumi ja liiv, toetavad laste loovust ja kujutlusvõimet (Chawla *et al.*, 2014; Kuo *et al.*, 2019; Sørensen, 2021). Kui õuealalt eemaldada plastik ja muud tehislikud objektid, siis peavad lapsed looduslikus keskkonnas kasutama rohkem enda kujutlusvõimet. Lapsed saavad muuta keskkonna endale mängupärasemaks, näiteks kasutades liivakastis tokke ja kive, et ehitada teid ja aedu. Samuti muudavad lapsed teatud asjade funktsioone enda kujutlusvõime abil. Palgid, oksad, lehed või muda muutuvad just selleks, mis lapse kujutluses on õige. Lapsed mängivad vähem tehislake mänguasjadega ja kasutavad mänguks looduslikke vahendeid (Fjørtoft, 2001; Puhakka *et al.*, 2019; Tovey, 2007).

Mängimine looduslike materjalidega ja õues õppimine aitab tõsta lastel hoolivust ja austust looduse vastu ning tugevdab nende sidet loodusega (Chawla *et al.*, 2014; Harvey *et al.*, 2020; Henriksson, 2018). Erinevate loodusnähtuste ja looduses toimuvate muutuste mõistmiseks tuleb lapsel viibida looduskeskkonnas (Timoštšuk, 2005; Tuuling *et al.*, 2019).

Õues viibimine ning looduslikud mänguväljakud julgustavad lapsi hoolitsema taimede ja taimestiku eest. Kätega pinnase kaevamine tekitab positiivseid tundeid seoses keskkonna eest hoolitsemisega (Puhakka *et al.*, 2019). Looduslik keskkond on pidevas muutumises. Õues olles peab võimaldama lapsel loodust kogeda ja oma oskusi proovile panna (Tuuling, 2017).

Varajane lapsepõlv on laste arengus kriitilise tähtsusega periood, sealhulgas jätkusuutliku hariduse osas, kuna varajases lapsepõlves omandatud teadmised ja põhioskused säilivad läbi elu (Ernst *et al.*, 2021). Tänapäeval on suhtumine loodusesse muutunud inimkeskseks. Inimesed on loodusest võõrandumas ning linnastumise tulemusena on lastel hääbumas side loodusega (Ernst *et al.*, 2021; Harvey *et al.*, 2020). Looduse tundmine aga loob aluse loodushoiule. Seega on tähtis, et juba varases eas oleks lapsel võimalik elusloodusega kokku puutuda, et tugevdada sidet inimese ja looduse vahel (Tuuling, 2017). Õpetajal on oluline roll laste loodushuvi kujunemisel, suunates lapsi loodust avastama ja uurima (Prins *et al.*, 2022). Looduse avastamist ja uurimist toetavad lasteaia õuealale loodud õpikeskused. Igal lasteaia õuealal võiks olla oma õpikeskused, mis seda rikastavad. Need aitavad lastel märgata muutuseid looduses (Timoštšuk, 2017).

Õpikeskus on pedagoogiliselt kavandatud ala või tegevuskoht, mis toetab lapse iseseisvat uurimist, katsetamist ja praktilist õppimist (Tuuling *et al.*, 2019). Sellised keskused aitavad muuta õuesõppe süsteemsemaks ja eesmärgipärasemaks, sidudes mängu, uurimise ja õppetöö ühtseks tervikuks. Cooper (2015) toob esile, et looduslikud õpikeskused pakuvad lastele mitmekesiseid tegutsemisvõimalusi, mis arendavad autonoomiat, loovust ja probleemilahendusoskust ning toetavad lapse füüsilist ja sotsiaal-emotsionaalset arengut. Selline keskkond loob eeldused lapse terviklikuks arenguks ja õppimiseks läbi vahetu kogemuse.

Askerlund jt (2022) viisid Rootsis läbi uuringu, mille käigus paigaldati kümne lasteaia õuealale putukahotelle, lindude pesakaste ning lisati haljastust, et suurendada taimede liigirikkust. Talviseks perioodiks lisati lasteaia õuealale lindude toidumajad. Õpetajate hinnangul suurendasid need uuendused laste huvi eluslooduse vastu ning rikastasid õuesõpet, pakkudes lastele rohkem võimalusi uurimiseks ja kogemuste kaudu õppimiseks. Loodud uuendused aitasid õpetajatel märgata õueala väärtust ning muutus õpetajate endi mõtlemine ja tegutsemine looduskeskkonnas. Almers jt (2021) toovad oma uuringus välja, et oluline on kaasata lapsi nii projekteerimise kui ka ehitamise etappidesse, sest see äratav neis huvi loodavate õpikeskuste vastu.

Probleemi tuvastamine, uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused

Käesoleva uuringu fookuses on ühe lasteaia õuesõppe praktika, kus viimastel aastatel on seatud eesmärgiks suurendada õuesõppe osakaalu igapäevastes õppetegevustes. Kuigi õuesõppe tähtsust peetakse oluliseks, on selle rakendamine olnud ebaregulaarne, kuna puuduvad õpetajaid toetavad ühised eesmärgid ja selge struktuur, mis soodustaks süsteemset tegutsemist. Samuti ei ole senise praktika põhjal täheldatud laste loodushuvi märgatavat kasvu.

Varasemad uuringud toovad esile, et õuekeskkonna teadlik kujundamine looduslike materjalidega toetab laste uurimuslikku tegutsemist, loodusteadlikkuse arengut ja aktiivset osalust (Ernst *et al.*, 2021; Tuuling *et al.*, 2019). Õpetaja roll keskkonna kujundajana on otsustava tähtsusega, mõjutades otseselt laste kogemusi ning võimalusi loodusliku keskkonnaga suhestuda (Catucci *et al.*, 2024). Lasteaia õueala täiendamine looduslike materjalidega toetab laste iseseisvat uurimist, avastamist ja füüsilist aktiivsust (Puhakka *et al.*, 2019). Askerlund jt (2022) toovad uuringus välja, et lasteaia õuealale loodud õpikeskused aitavad õpetajatel märgata õueala väärtust ning suurendada laste loodushuvi.

Uuringutest kogutud teadmistele tuginedes rajati käesoleva bakalaureusetöö raames lasteaia õuealale looduslikud õpikeskused. Kuigi lasteaia 2025/2026. õppeaasta tegevuskavas on seatud eesmärgiks kasutada õpikeskusi järjepidevalt nii õuesõppes kui projektõppes, puudub praegu selge arusaam, milliseid arendusi peavad õpetajad vajalikuks, et õpikeskused toetaksid laste loodushuvi süsteemsemalt ja tulemuslikumalt. Sellest lähtuvalt on bakalaureusetöö uurimisprobleemiks õpetajate hinnangute ja arendusvajaduste väljaselgitamine seoses õpikeskuste kasutamisega.

Bakalaureusetöö eesmärk on kirjeldada lasteaia õuealale loodud looduslike õpikeskuste kasutamist õppeprotsessis ning välja selgitada õpetajate hinnanguid õpikeskuste rollile laste loodushuvi ja õpikäitumise toetamisel ning õpikeskuste arendamisvajadustele.

Õpikeskuste sobivuse hindamiseks ning tagasiside saamiseks püstitati järgmised uurimisküsimused:

1. Kui sageli kasutavad õpetajad õueala ja looduslike õpikeskusi õppeprotsessis?
2. Kuidas hindavad õpetajad looduslike õpikeskuste rolli laste õpikäitumise toetamisel?
3. Kuidas õpetajad tajuvad looduslike õpikeskuste rolli laste loodushuvi kujundamisel?
4. Milliseid ettepanekuid teevad õpetajad õpikeskuste arendamiseks?

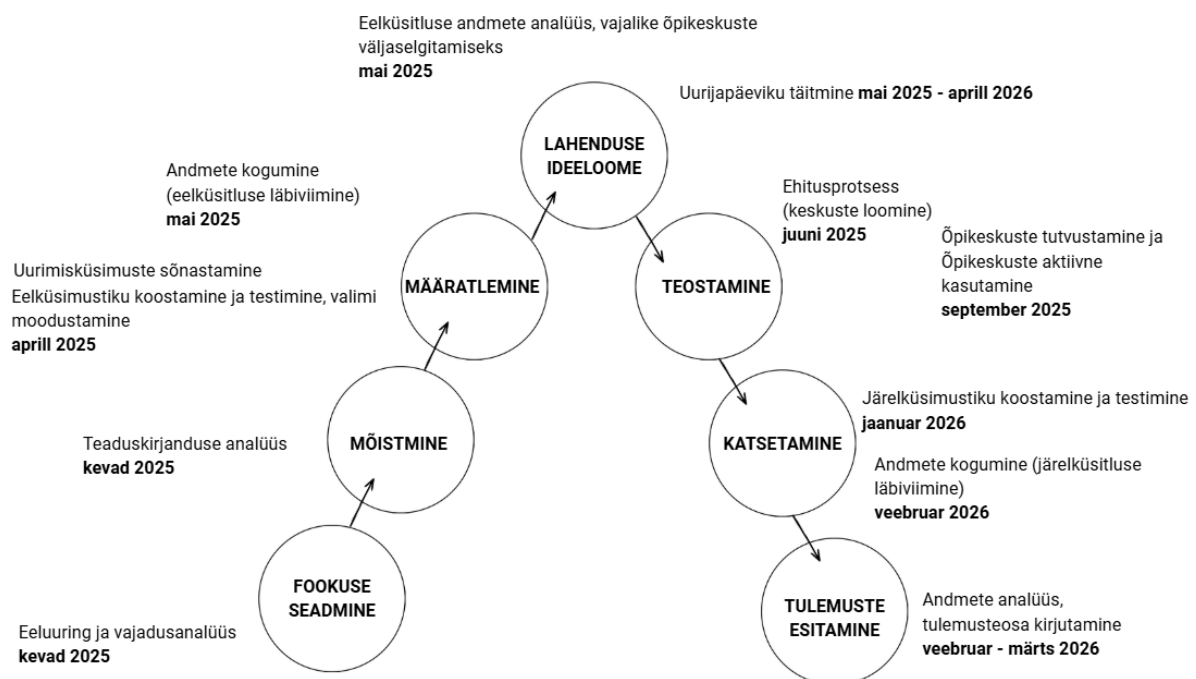
Metoodika

Lähtudes bakalaureusetöö eesmärgist valiti uurimismeetodiks arendusuuring. Arendusuuringu eesmärk on teaduspõhiselt luua uusi lahendusi või täiendada juba olemasolevaid (Heikkinen, 2019). Uurimistöö andmekogumismeetodiks kasutati kvantitatiivset uurimismeetodit. Kvantitatiivne uurimisviis keskendub arvandmetele (Õunapuu, 2014).

Arendusuuringu etapid

Arendusuuringu kavandamisel lähtuti Easterday jt (2018) kirjeldatud arendusuuringu seitsmest etapist (joonis 1).

Joonis 1. Arendusuuringu etapid tuginedes Easterday jt (2018) tööle

Arendusuuringu esimeses etapis määratleti uurimistöö probleem ning sõnastati uurimuse fookus. Lasteaia juhtkonnaga ja õpetajatega peetud vestlused näitasid, et neil on huvi ja valmisolek viia läbi õpetegevusi õues. Teises etapis analüüsiti teaduskirjandust ja alustati töö teoreetilise osa koostamist. Samal ajal jätkati suhtlemist lasteaia õpetajatega ja juhtkonnaga, et jagada teoreetilise kirjanduse analüüsi käigus kogutud infot.

Kolmandas etapis sõnastati arendusuuringu eesmärk ja uurimisküsimused, mille põhjal koostati eelküsimustik, et selgitada välja, milliseid õpikeskuseid on lasteaia õueala täiendamiseks õpetajate hinnangul vaja. Uurimuse läbiviimiseks moodustati mugavusvalim ning andmete kogumiseks jagati küsimustik ühe Lõuna-Eesti lasteaia 18 õpetajale. Neljandas

etapis analüüsiti eelküsimumstiku kaudu kogutud andmeid. Selles etapis alustati uurijapäeviku täitmisega.

Viiendas etapis (teostamine) alustati õpikeskuste ehitamiseks vajalike materjalide kogumisega. Koostöös õpetajate ja juhtkonnaga valiti sobivad asukohad õpikeskuste rajamiseks lasteaia õuealale. Ehitusprotsessiga tehti algust 2025. aasta juunis. Valmis seitse õpikeskust: pleksiklaasist istutuskast, putukahotell/väliklass, tasakaalurada, taimekastid, meelte rada, ehitusnurk/mängud looduslike materjalidega, puude ja põõsaste nimetused (vt lisa 1). Septembris 2025 korraldati õpetajatele õpikeskuste tutvustuspäev. Iga õpikeskuse juures viidi läbi näidistegevused, et anda õpetajatele ülevaade õpikeskuste kasutamise võimalustest (vt lisa 2). Selles etapis algas ka õpikeskuste aktiivne kasutamine.

Kuuendas etapis (jaanuar 2026) koostati järelküsimumstik. Veebruaris 2026, kui õpikeskused oli kasutuses olnud viis kuud, viidi läbi järelküsitus andmete kogumiseks. Viimases, seitsmendas etapis, alustati järelküsituselise andmete analüüsiga ning tulemuste peatüki kirjutamisega.

Valim

Uurimuse läbiviimiseks kasutati mugavusvalimit. Kutse uuringus osalemiseks saadeti Lõuna-Eesti ühe lasteaia 18-le lasteaiaõpetajale, kellega töö autoritel oli lihtne kontakti saada. Õpetajad osalesid uuringus vabatahtlikult, vastates küsimustikele. Valimi moodustas eelküsimumstikule vastanud 16 ja järelküsimumstikule vastanud 17 õpetajat. Kõik uuringus osalejad töötasid lasteasutuses õpetajatena. Õpetajad olid erinevatest rühmadest, nii sõimekui aiarühmadest.

Andmekogumine

Andmeid koguti kahes etapis, eel- ja järelküsituselise. Esimeses etapis, 2025. aasta maikuus, viidi läbi eelküsitus (vt lisa 3). Eelküsituselise sooviti välja selgitada õpetajate ootused ja vajadused loodavate õpikeskuste osas. Lisaks paluti hinnata laste loodushuvi ja lasteaia õueala kasutussagedust looduse tundmaõppimiseks. Küsimustik koosnes 13-st küsimusest, sisaldas nii avatud kui ka suletud küsimusi. Suletud küsimused olid nii valikvastustega kui ka 5-pallilisel Likerti skaalal (1 - ei nõustu üldse; 5 - nõustun täielikult). Küsimustiku alguses tutvustati vastajatele bakalaureusetöö eesmärki ning uurimustöö eetikanõudeid, mida töö autorid jälgisid bakalaureusetöö käigus. Vastajatele kinnitati, et vastuseid kasutatakse ainult uurimustöö tarbeks ning kõik kogutud andmed kustutatakse pärast töö kaitsmist kahe

tööpäeva jooksul. Eelküsimustiku avatud küsimustega saadi vastuseid kuus A4 formaat lehte, kirjasuurus 12, reavahe 1,5.

2026. aasta veebruarikuus viidi läbi järelküsitlus (vt lisa 4). Järelküsitlusega koguti õpetajate tagasisidet õpikeskuste arendusvajadustele ning hinnanguid õpikeskuste rollile laste loodushuvi ja õpikäitumise toetamisel. Järelküsitluse alguses anti uuringus osalejatele veelkord ülevaade uurimuse eesmärgist ning rõhutati konfidentsiaalsuse tagamist. Küsimustik koosnes 23-st küsimusest, mis sisaldasid nii avatud kui ka suletud küsimusi. Suletud küsimused olid nii valikvastustega kui ka 5-pallilisel Likerti skaalal (1 - ei nõustu üldse; 5 - nõustun täielikult). Järelküsimustiku avatud küsimustega saadi vastuseid kümme A4 formaat lehte, kirjasuurus 12, reavahe 1,5. Enne eel- ja järelküsimustike avalikustamist viidi läbi pilootküsitlus, et hinnata küsimuste arusaadavust. Piloteerimine viidi läbi õpetajaga, kes ei töötanud uuringus osalenud lasteaias ning ei kuulunud valimisse. Pärast piloteerimist kohandati küsimustikke ning muudeti üksikute küsimuste sõnastust vastajatele arusaadavamaks.

Andmeanalüüs

Andmeid koguti küsimustike abil, mis sisaldasid nii avatud kui ka suletud küsimusi. Tulemusi analüüsiti kvantitatiivselt kirjeldava statistika abil, kasutades *Microsoft Exceli* tabelarvutussüsteemi. Avatud küsimuste vastuseid analüüsiti kvantitatiivse sisuanalüüsi meetodil. Esmalt kodeerisid töö autorid avatud küsimuste vastuseid eraldi, mille käigus eristati õpetajate vastustest teemakohased andmelõigud (sõnad ja fraasid), loodi esmased koodid ning määrati nende sagedus. Seejärel võrdlesid töö autorid koodi omavahel, mille tulemusena ühendati eelküsimustikus 2 koodi ning järelküsimustikus 5 koodi. Kokku saadi eelküsimustiku avatud küsimuste vastustest 32 erinevat koodi ning järelküsimustiku avatud küsimuste vastustest 69 erinevat koodi. Usaldusväärse suurendamiseks rakendati korduvkodeerimist, et tagada analüüsi tulemuste järjekindlus ja täpsus.

Suletud küsimused olid 5-pallilisel Likerti skaalal (1 - ei nõustu üldse; 5 - nõustun täielikult), millega mõõdetakse hoiakuid ja nende tugevust (Õunapuu, 2014), tulemusi analüüsiti kirjeldava statistika abil. Arvandmete illustreerimiseks kasutatakse õpetajate tsitaate ja väljavõtteid uurijapäevikust.

Tulemused

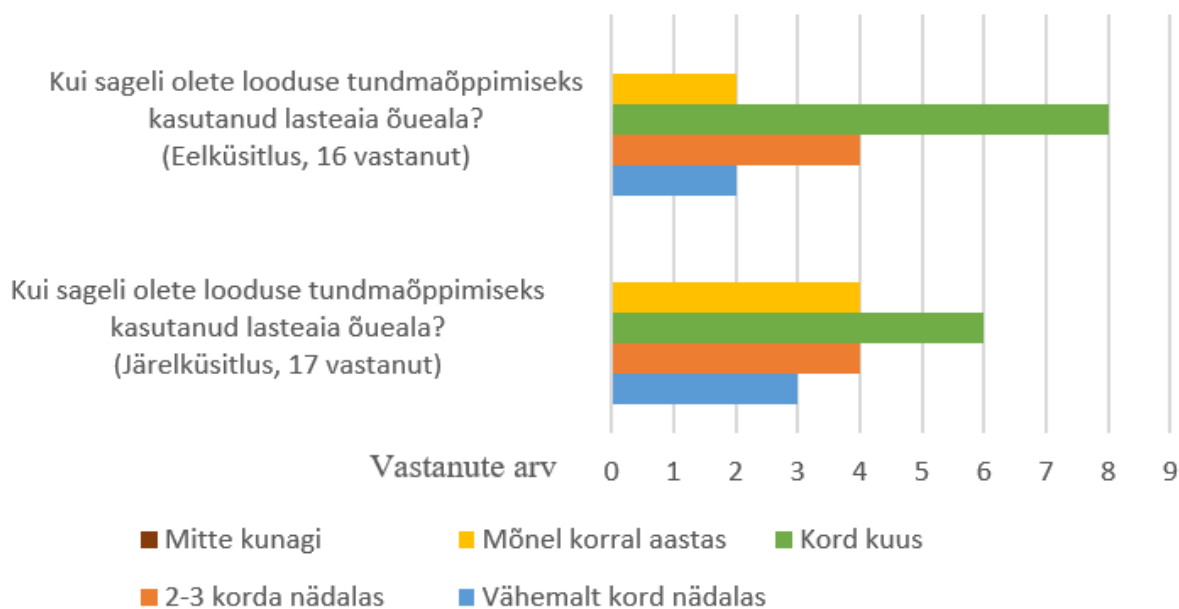
Bakalaureusetöö eesmärk on kirjeldada lasteaia õuealale loodud looduslike õpikeskuste kasutamist õppeprotsessis ning välja selgitada õpetajate hinnanguid õpikeskuste rollile laste loodushuvi ja õpikäitumise toetamisel ning õpikeskuste arendamisvajadustele. Uurimustöö tulemused esitatakse nelja uurimisküsimuse kaupa. Tulemuste illustreerimiseks kasutatakse tsitaate, mis on esitatud kaldkirjas.

Õueala ja looduslike õpikeskuste kasutamine õpetajate poolt õppeprotsessis

Esimesele uurimisküsimusele „Kui sageli kasutavad õpetajad õueala ja looduslikke õpikeskusi õppeprotsessis?” otsiti vastust võrreldes eel- ja järelküsitluse küsimust „Kui palju viibite päeva jooksul lastega õues?”. Kõige sagedasemini märgiti nii eel- kui järelküsitluses, et lastega ollakse õues 1,5 - 2 tundi päevas, eelküsitluses (13) ja järelküsitluses (11).

Eelküsitluses tõid kaks õpetajat välja, et nad viibivad lastega päevas keskmiselt 2,5 - 3 tundi õues. Järelküsitluses ei valinud seda vastusevarianti enam ükski õpetaja. Eelküsitluses tõi üks õpetaja välja, et viibib lastega õues 30 minutit kuni 1 tund päevas, kuid järelküsitluses valis selle variandi juba kuus õpetajat. See näitab, et õpetajate hinnangul on võrreldes eelküsitluse tulemustega lastega õues viibimise aeg vähenenud.

Eel- ja järelküsitluses uuriti õpetajatelt „Kui sageli olete looduse tundmaõppimiseks kasutanud lasteaia õueala?”. Saadud tulemusi võrreldi omavahel, et saada ülevaade, kui sageli kasutavad õpetajad õueala looduse tundmaõppimiseks enne ja pärast õpikeskuste rajamist (vt joonis 2). Tulemusi analüüsid selgus, et võrreldes eelküsitlusega vähenes õpetajate hinnangul õueala kasutussagedus looduse tundmaõppimiseks.

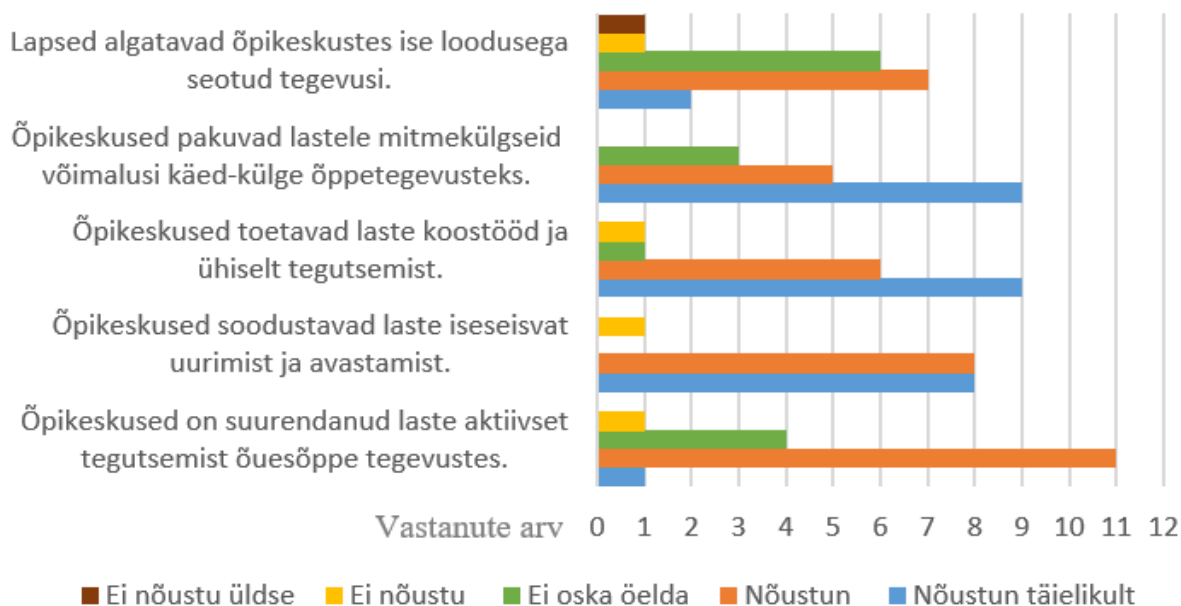
Joonis 2. Lasteaia õueala kasutamine looduse tundmaõppimiseks õpetajate hinnangul

Lisaks uuriti järelküsitluses õpetajatelt „Kui sageli kasutate loodud õpikeskuseid õppeprotsessis?”. Tulemustest selgus, et üheksa õpetajat 17-st kasutab õpikeskuseid kord kuus ning kaheksa õpetajat kasutab õpikeskuseid õppeprotsessis harvem kui kord kuus. Vastusevariante „mitte kunagi”, „1-3 korda nädalas” ning „iga päev” ei valinud ükski õpetaja.

Looduslike õpikeskuste roll laste õpikäitumise toetamisele

Teisele uurimisküsimusele „Kuidas hindavad õpetajad looduslike õpikeskuste rolli laste õpikäitumise toetamisel?” otsiti vastust järelküsitlusega, millega sooviti saada ülevaade, kuidas toetavad õpikeskused õpetajate hinnangul laste aktiivset tegutsemist, koostööd, iseseisvat uurimist ning käed-külge õpet (vt joonis 3).

Õpetajad tõid kõige enam välja, et õpikeskused toetavad laste koostööd ja ühiselt tegutsemist. Seda märkas ka üks töö autoritest ning dokumenteeris selle uurijapäevikusse (vt lisa 5). Lisaks on õpetajad täheldanud, et õpikeskused soodustavad laste iseseisvat uurimist ja avastamist. Õpetajate arvamused erinesid suurel määral väite osas „Lapsed algatavad õpikeskustes ise loodusega seotud tegevusi”.

Joonis 3. Õpikeskuste roll laste õpikäitumise toetamisele õpetajate hinnangul

Järelküsitluses sooviti avatud küsimusega teada saada milliseid õpikeskuseid õpetajate hinnangul lapsed eelistavad. Õpetajad tõid enim (14 korda) välja tasakaalurada. *Tundub, et neile on see põnev, saavad oma oskused proovile panna. (...), sest lapsed on loodud liikuma.* (Õ1) Veel toodi välja meelterada ja ehitusnurka/mänge looduslike materjalidega (7), taimekaste (3). Kõige vähem pakkus lastele huvi õpetajate hinnangul putukahotell/väliklass, mida toodi välja ühel korral. *Väliklass kutsub tegutsema kuna seal olevaid pakke saab ümber paigutada, asukoht on aia nurgas, mis annab privaatsust.* (Õ2) Puude ja põõsaste nimetusi õpetajate poolt ei mainitud.

Looduslike õpikeskuste roll laste loodushuvi kujundamisel

Kolmandale uurimisküsimusele „Kuidas õpetajad tajuvad looduslike õpikeskuste rolli laste loodushuvi kujundamisel?” otsiti vastust eelküsitluse ja järelküsitluse tulemusi võrreldes. Eelküsimustikule vastas 16 õpetajat ning järelküsimustikule vastas 17 õpetajat.

Eelküsitluse küsimuse „Kuidas hindate laste huvi looduse ja selle tundmaõppimise vastu?” vastustest selgus, et õpetajad hindasid laste loodushuvi enne õpikeskuste olemasolu pigem juhuslikuks. Kümme õpetajat tõi välja, et laste huvi on pigem juhuslik ning kuue õpetaja arvates tunnevad lapsed looduse vastu suurt huvi.

Järelküsitluses paluti õpetajatel hinnata laste loodushuvi pärast õpikeskuste kasutamist. Tulemusi analüüsid selgus, et õpetajate hinnangul on õpikeskused mõningal määral suurendanud laste loodushuvi (12). Neli õpetajat tõi välja, et nende hinnangul jäi laste

loodushuvi samaks. Ühe õpetaja hinnangul suurenes laste loodushuvi märgatavalt. Laste huvi vähenemist õpetajate poolt välja ei toodud.

Samuti sooviti järelküsitluse abil teada saada, millised õpikeskuste punktid toetavad õpetajate hinnangul kõige enam laste loodushuvi. Kõige enam tõid õpetajad välja tasakaalurada ja ehitusnurka/mängud looduslike materjalidega (14), meelterada (12), taimekaste (9), pleksiklaasist istutuskasti ning putukahotell/väliklassi (8). *Lapsed saavad ise katsetada, võrrelda, ehitada, uurida, mis suurendab loodushuvi.* (Õ3) Kõige vähem toetavad laste loodushuvi õpetajate hinnangul puude ja põõsaste sildid (6). (...)QR-koodid küll äratavad tähelepanu aga iseseisvalt neid nad kasutada ei saa. (Õ4)

Õpetajate arendus- ja parandusettepanekud loodud õpikeskustele

Vastust neljandale uurimisküsimusele „Milliseid ettepanekuid teevad õpetajad õpikeskuste arendamiseks?“ otsiti järelküsitlusega, milles töö autorid soovisid avatud küsimuste abil saada õpetajatelt arendus- või parandusettepanekuid iga rajatud õpikeskuse kohta (vt tabel 1).

Tabel 1. Õpetajate arendus- ja parandusettepanekud

Õpikeskus	Arendus- ja parandusettepanekud
Pleksiklaasist	Lisada kaste ja taimi
Putukahotell/väliklass	Lisada putukahotelle, tööleht
Tasakaalurada	Nöörid puude vahel
Taimekastid	Lisada taimi
Meelterada	Erinevast materjalist tuulekellad, maitsetaimed, hooajataimed
Puude ja põõsaste nimetused	Lisada pildid ja lühikirjeldus
Ehitusnurk/ mängud looduslike materjalidega	Täiendada aeg-ajalt

Arendus- ja parandusettepanekud esitati iga õpikeskuse kohta. Õpetajad tõid välja, et õpikeskused vajavad järjepidevat täiendamist erinevate looduslike materjalidega. Enim parandusettepanekuid tehti ehitusnurgale/mängud looduslike materjalidega. *Ehitusmaterjal kipub ehitamise käigus ära kaduma.* (Õ5) Teiste keskuste osas pakkusid õpetajad välja arendusettepanekuid. Õpetajad väljendasid soovi, et pleksiklaasist istutuskaste võiks olla nii püsikutele kui ka ühe hooaja taimedele. See loob lastele võimaluse tutvuda erinevate taimede juurtega. Taimekastide osas toodi arendusettepanekuna välja, et seal võiksid olla erinevad maitsetaimed, mida lapsed saaksid kohe maitsta. Meelteraja puhul soovitati lisada tugevama lõhnaga maitsetaimi. Samuti toodi välja, et rada võiks olla lastele rohkem nähtav. Puude ja

põõsaste nimetustega siltide osas tegid vastajad (Õ2, Õ11) ettepaneku, et kõik õpetajad teeksid selgitustööd oma rühma lastele, milleks paigutatud tahvleid ja silte kasutada saab.

Lisaks uuriti õpetajatelt avatud küsimuse abil, kas on midagi, mis õpikeskuste kasutamist takistab ning vajab lahendamist. Töö autorite arvates oli oluline saada tagasisidet takistuste kohta, sest see mõjutab otseselt õpikeskuste kasutamist. Õpetajate tagasisidest selgus, et üheks oluliseks takistavaks teguriks on vahelduvad aastaajad. *Takistab selle aasta karm ja lumine talv, kuid selle lahendab kevad! Lastel ongi hea uurida, kuhu jääd põnevad vahendid, mis sügisel tegevust pakkusid.* (Õ6) See näitab, et puudust tuntakse õpikeskustest, mida saaks ka talvel kasutada.

Arutelu

Käesolev töö oli ajendatud praktilisest vajadusest, mis ilmnis ühe töö autori igapäevases töös tegevõpetajana. Viimastel aastatel on lasteaed pööranud üha rohkem tähelepanu õuesõppele, kuid selle rakendamine on olnud ebaregulaarne – puuduvad ühised eesmärgid ja struktuur, mis toetaks õpetajaid süsteemsel tegutsemisel. Lähtudes probleemist, seadsid töö autorid bakalaureusetöö eesmärgiks kirjeldada lasteaia õuealale loodud looduslike õpikeskuste kasutamist õppeprotsessis ning välja selgitada õpetajate hinnanguid õpikeskuste rollile laste loodushuvi ja õpikäitumise toetamisel ning õpikeskuste arendamisvajadustele.

Esimese uurimisküsimusega sooviti teada saada, kui sageli kasutavad õpetajad õueala ja looduslike õpikeskusi õppeprotsessis. Õpetajad hindasid eelküsimustikus õues viibimise aega pikemaks kui järelküsimustikus. Töö autorite arvates võib olla see tingitud asjaolust, et eelküsitluse läbiviimise ajal hindasid õpetajad oma õues viibimise aega tegelikust pikemaks ning peale õpikeskuste rajamist jälgisid õpetajad teadlikumalt õues viibimise aega. See võib olla põhjus, miks järelküsitluses õpetajate hinnangul õues viibimise aega märgatavalt ei suurenenud. Samuti võib see olla tingitud sellest, et küsitlus viidi läbi erinevatel aastaegadel. Eelküsitluse periood oli talve lõpp, kevade algus, kuid õpikeskuste põhiline kasutusaeg jäi sügis-talvisesse perioodi. Küsitluste läbiviimise aeg erinevatel aastaegadel võis mõjutada lasteaia õueala kasutussagedust looduse tundma õppimiseks. Tuuling jt (2019) on oma uuringus välja toonud, et õuekeskkonna kasutamist õppetegevustes mõjutavad aastaajad ja ilmastikuolud. Laste õues viibimise aeg tuleb lühendada talvisel perioodil arvestades tajutavat välisõhutemperatuuri (Lastehoiu ja lasteaia..., 2026). Õues viibimise aeg mõjutab õpikeskuste kasutamist.

Kuigi õues viibimise aeg ei suurenenud märgatavalt, rakendatakse õpikeskuseid õppeprotsessi läbiviimiseks. Üle poolte õpetajatest tõi välja, et kasutavad loodud õpikeskuseid õppeprotsessis vähemalt kord kuus. Õpikeskuseid ei kasutata õpetajate poolt õppeprotsessis veel regulaarselt. Töö autorite arvates võib see tulla asjaolust, et õpikeskused on uudsed ning harjumuse kujunemine võib võtta aega. See omakorda viitab sellele, et õpetajad vajavad õpikeskuste kasutamisel veel tuge ja suunamist. Lasteaia õueala looduslike õpikeskustega rikastamine toetab laste iseseisvat looduskeskkonna uurimist ja avastamist (Timoštšuk, 2017).

Teise uurimisküsimusega sooviti teada saada, kuidas hindavad õpetajad looduslike õpikeskuste rolli laste õpikäitumise toetamisel. Õpetajad tõi välja, et nende hinnangul toetavad õpikeskused laste koostööd ning iseseisvat uurimist. Mann jt (2022) on samuti oma uuringus esile toonud, et looduses viibimine ja õuesõpe võib parandada laste omavahelist koostööd. Samas tõi õpetajad välja, et laste endi tegevuse algatuse aktiivsus oli õpikeskuste kasutamisel madal. Töö autorite arvates näitab see, et lapsed vajavad veel õpetajate poolset aktiivset kaasamist ja suunamist õpikeskuste kasutamisel. Prins jt (2022) on samuti välja toonud, et laste loodushuvi kujunemisel on oluline roll õpetajatel.

Uurimusest selgus, et õpetajate hinnangul toetavad laste õpikäitumist kõige enam need keskused, kus lapsed saavad iseseisvalt tegutseda, aktiivselt liikuda ja teha kaaslastega koostööd. Sarnasele tulemusele jõudsid ka Almers jt (2021), kes toovad oma uuringus välja, et laste loovust ja õpikäitumist toetavad kõige enam just need õpikeskused ja õueala, kus lapsed saavad iseseisvalt tegutseda ja luua uusi lähenemisviise.

Kolmanda uurimisküsimusega sooviti teada saada, kuidas õpetajad tajuvad looduslike õpikeskuste rolli laste loodushuvi kujundamisel. Kui varasemalt hindasid õpetajad laste loodushuvi pigem juhuslikuks, siis järelküsitluse tulemused näitasid, et õpikeskuste kasutamise järel laste loodushuvi õpetajate hinnangul mõnevõrra kasvas. Lasteaia õuealale rajatud õpikeskused pakuvad õpetajale võimalust viia õppetegevusi läbi õuealal ning kaasata lapsi. Puhakka jt (2019) on välja toonud, et laste huvi looduse vastu suureneb, kui viia nendega läbi vaatluseid ning kaasata lapsi taimede istutus- ja hooldusprotsessi.

Õpetajad tõi esile, et laste loodushuvi toetab nende hinnangul kõige enam tasakaalurada ja ehitusnurk/mängud looduslike materjalidega, mis pakuvad lastele võimalust iseseisvalt ja aktiivselt tegutseda. Samas ilmnes, et kõige vähem laste tähelepanu sai puude ja põõsaste nimetused. See viitab, et õpetajate hinnangul on lapsed rohkem huvitatud käed-külge tegevustest kui informatiivsetest tahvlitest. Käed-külge tegevused, näiteks kätega mulla kaevamine, tekitavad positiivseid emotsioone ning lapsed tunnevad, et hoolitsevad keskkonna eest ja on andnud oma panuse (Puhakka *et al.*, 2019). Informatiivsed tahvlid ei ärata lastes

piisavalt tähelepanu ning vajavad täiendamist ja nähtavamaks muutmist. Üheks piiravaks teguriks võib olla see, et puude ja põõsaste sildid eeldavad lugemisoskust, seega vajavad lapsed nende kasutamisel õpetaja abi ja juhendamist.

Uurimusest selgus, et peale õpikeskuste loomist ning kasutamist tajuvad õpetajad laste loodushuvi suurenemist mõningal määral. Lastele pakuvad enim huvi õpikeskused, mis võimaldavad neil iseseisvalt uurida ning katsutada. Seetõttu tuleks jätkata õpikeskuste arendamist ja täiendamist nii, et need toetaks laste iseseisvat looduse tundmaõppimist. Õueala täiendamine erinevate looduslike materjalidega soodustab laste iseseisvat uurimist ja avastamist (Puhakka *et al.*, 2019).

Neljanda uurimisküsimusega sooviti teada saada, milliseid ettepanekuid teevad õpetajad õpikeskuste arendamiseks. Arendus- ja parandusettepanekuid koguti kõigi valminud seitsme õpikeskuse kohta. Pleksiklaasist istutuskasti osas tõid õpetajad välja, et sarnaseid kaste soovitakse lasteaia õuealal rohkem näha ning ettepanekuid tehti taimede liigirikkuse suurendamiseks. Pleksiklaasist istutuskastide lisamine võimaldab kasvatada ja võrrelda erinevate taimeliikide juuri ning kasvuprotsessi. See loob lastele võimaluse vaadelda taime arenguprotsessi ning muudab nähtavaks, mis toimub mulla all. Vaatlemine on üks looduse tundmaõppimise olulisemaid meetodeid, kuna see võimaldab lapsel vahetu kogemuse kaudu märgata looduses esinevaid nähtusi ja seoseid (Käis, 2004).

Putukahotell toetab uurimuslikku ja kogemuslikku õpet, luues lasteaia õuealale loomuliku õpikeskkonna, mis aitab lastel paremini mõista putukate rolli tolmeldajatena ja nende olulisust ökosüsteemis (Askerlund *et al.*, 2022). Putukahotelli/väliklassi osas soovisid õpetajad näha lasteaia õuealal rohkem putukahotelle ning abivahendina töölehte. See näitab õpetajate huvi kasutada loodud õpikeskust õppeprotsessis, kuid selleks vajatakse täiendavat tuge, mida pakuks õpetajate hinnangul tööleht.

Putukahotellide vähesus lasteaia õuealal võib olla üheks piiravaks teguriks selle kasutamisel, sest lastega õues viibimise aeg rühmadel kattub ning kõik korraga ei saa ühte keskust kasutada. Lisaks putukahotellide lisamisele saab putukate arvukust lasteaia õuealal suurendada, kui jätta kindel ala niitmata. Nii suureneb taimede liigirikkus, mis omakorda meelitab ligi erinevaid putukaid. Samale järeldusele on jõudnud ka Askerlund jt (2022), kes on oma uuringus välja toonud, et looduse eri osad on omavahel tihedas seoses. Suurendades taimede liigirikkust, aitab see kaasa putukate arvukuse tõstmisele.

Tasakaalurada soovitasid õpetajad pikendada ning täiendada erinevate ronimisvõimalustega. Lasteaia õuealale lisatud puupalgid ja pakud loovad lastele võimalusi tegutseda aktiivselt ning iseseisvalt ja kasutada loovust (Almers *et al.*, 2021). Tasakaaluraja

üks osa on puupalk, mida lapsed saavad vastavalt oma soovile liigutada. Laste mängu jälgides märkas üks töö autoritest, kuidas lapsed leidsid palgile uue rakenduse ning ehisid sellest endale kiigu. See ajendas lapsi tegema koostööd ning kasutama oma loovust. Näide uurijapäevikust on lisas 5. See näitab, et lapsed kasutavad keskust mitmeotstarbeliselt.

Taimekastide osas tõid õpetajad välja, et soovivad näha mitmekesisemat taimevalikut ja rohkem taimekaste lasteaia õuealal, sest need võimaldavad lastele käed-külge tegevusi. Sama tulemus saadi ka kolmandale uurimisküsimusele, kus õpetajad tõid välja, et lapsed eelistavad neid keskuseid, kus nad saavad käed-külge tegevustes osaleda. Töö autorite arvates näitab see, et lapsed on huvitatud nendest õpikeskustes, mis võimaldavad neil ise aktiivselt tegevustes osaleda. Chawla jt (2014) ning Harvey jt (2020) on välja toonud, et taimestik ja looduslikud elemendid lasteasutuste territooriumil võivad hõlbustada õppimist.

Meelteraja osas soovisid õpetajad, et see oleks nähtavam, mitmekesisem, liigirikkam ning pakuks lastele meeli arendavaid kogemusi. Askerlund jt (2022) viisid Rootsis läbi uuringu, mille käigus suurendati lasteaedade õuealal taimede liigirikkust. Taimi kasutati sensorset kogemust pakkuvates tegevustes - köögiviljade ja puuviljade maitsmises, ürtide nuusutamises ja taimelehtede katsumises. Sellised tegevused pakuvad kompimis- ja haistmiskogemust. Ka Soome linnalasteaedades viidi läbi uuring, kus uuendati ja täiendati lasteaedade õuealaid erinevate looduslike materjalidega. Uuringust selgus, et lapsed olid füüsiliselt aktiivsemad, julgemad, soovisid rohkem avastada ja uurida ning paranes ka laste meeleolu ja une kvaliteet (Puhakka *et al.*, 2019). Oluline on täiendada meelterada erinevate materjalidega, sest see toetab laste uurimuslikku õpet.

Ehitusnurk/mängud looduslike materjalidega sai õpetajate poolt enim parandusettepanekuid ning positiivset tagasisidet. Töö autorite arvates näitab see, et keskus leiab laste seas kasutust ning vajab õpetajate hinnangul kõige rohkem tähelepanu. Tähelepanekutena toodi välja, et kast looduslike materjalidega vajab pidevat täiendamist ning ehitusnurk/mängud looduslike materjalidega võiks olla iga rühma väljakul. Positiivses tagasisides toodi välja, et ehitusnurk/mängud looduslike materjalidega toetab laste loovat mängu. Lapsed loovad ise tähendusi ja kasutusviise erinevatele materjalidele. Keskkonna mitmekesisus mängib olulist rolli laste loovuses, liikumises ja kujutlusmängus (Almers *et al.*, 2021; Tovey, 2007). Puude ja põõsaste nimetustega silte soovitasid õpetajad täiendada piltidega puudest ning parandusettepanekuna toodi välja siltide tugevamini kinnitamine.

Ühe puudusena tuli uurimusest välja, et juurde on vaja luua õpikeskuseid, mida saaks kasutada ka talvisel perioodil. Ühe parandustegevusena lisasid töö autorid veebruaris lasteaia õuealale lindude toidumaja. Toidumaja meelitas lasteaia õuealale erinevaid linde, keda lapsed

said jälgida. See andis võimaluse õpetajatel siduda lindude teema õppetegevusega. Askerlund jt (2022) on välja toonud, et lindude toidumaja lisamine talvisel perioodil lasteaia õuealale meelitab ligi erinevaid linde ning toetab laste loodushuvi.

Takistava tegurina toodi vastanute poolt välja õpetajate liigne mugavus ja madal motivatsioon õpikeskuste kasutamiseks. Catucci jt (2024) on välja toonud, et õpetajate teadmised ja uskumused mõjutavad seda, kuidas kasutatakse õueala õppeprotsessis. See on isegi määravam, kui mitmekesine õueala. See näitab, et ainult keskuste loomisest ei piisa, õpetajad vajavad tuge ja täiendavaid teadmisi õpikeskuste kasutamiseks. Kui õpetaja ei ole läbi mõelnud ja ettevalmistanud õppetegevusi, mida õues läbi viia, siis võib ta jääda vaatleja rolli (Catucci *et al.*, 2024; Sørensen, 2021).

Kokkuvõtteks selgus uurimusest, et loodud õpikeskused ei pikendanud õues viibimise aega, kuid suurendasid õppetegevuste läbiviimist õuealal ning õueala sihipärast kasutamist õppetegevustes. Õpetajate hinnangul suurenes mõnevõrra laste loodushuvi, koostööoskus ja iseseisev looduskeskkonna uurimine. Bakalaureusetöö praktiliseks väärtuseks võib pidada õpetajate poolt saadud arendusettepanekuid ning ideid keskuste loomiseks.

Bakalaureusetöö piiranguks võib pidada asjaolu, et uuring viidi läbi ühe lasteaia õpetajate seas. Tulemusi võib mõjutada ka see, et õpikeskused on lasteaias uus praktika. Püsivamate mõjude ilmnemiseks oleks vaja pikemat ajavahemikku. Edasise soovitusena kaasata uuringusse ka lapsed, et teada saada nende arvamused looduslikest õpikeskustest. Bakalaureusetöö tugevuseks võib pidada seda, et töö autorid rikastasid ühe lasteaia õueala looduslike õpikeskustega ning materjalidega, mille tulemusena suurenes õpetajate hinnangul mõningal määral ka laste loodushuvi. Lasteaia õueala hakati kasutama sihipärasemalt ning õpikeskuste kasutamine on sisse kirjutatud ka lasteaia tegevuskavasse. Samuti saavad ühe lasteaia kogemust kasutada teised lasteaiad.

Tänuõnad

Töö autorid tänavad uurimistöös osalenud õpetajaid, kes olid nõus vastama küsimustikele, andes uurimistööks vajalikku infot ning jagades oma arvamusi. Täname ka lasteaia juhtkonda koostöö ja toetuse eest. Samuti suured tänuõnad meie juhendajale Aigi Kikkale tagasiside ja motivatsiooni eest. Autorid tänavad ka enda lähedasi, kes selles protsessis toeks olid.

Autorsuse kinnitus

Autorid panustasid võrdselt bakalaureusetöö valmimisse, koostades ning saates laiali küsitlused, analüüsid tulemusi, ehitades õpikeskused ja koostades töö kirjaliku osa. Kinnitame, et oleme koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Lõputöö kirjutamisel kasutasime tehisintellekti Microsoft Copiloti abi vaid töö algstaadiumis otsisõnadele sünonüümide leidmisel. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Brita Saare, Kairi Väikene

/allkirjastatud digitaalselt/

10.05.2026

Kasutatud kirjandus

- Almers, E., Askerlund, P., Samuelsson, T., & Waite, S. (2021). Children's preferences for schoolyard features and understanding of ecosystem service innovations – a study in five Swedish preschools. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 21(3), 230–246. <https://doi.org/10.1080/14729679.2020.1773879>
- Alushariduse riiklik õppekava (2025). *Riigi Teataja I*, 13.08.2025, 1. <https://www.riigiteataja.ee/akt/113082025001>
- Askerlund, P., Almers, E., Tuvendal, M., & Waite, S. (2022). Growing nature connection through greening schoolyards: preschool teachers' response to ecosystem services innovations. *Education 3-13: International Journal of Primary, Elementary and Early Years Education*, 52(8), 1341-1352. <https://doi.org/10.1080/03004279.2022.2148485>
- Catucci, E., Berg, B., & Ärlemalm-Hagsér, E. (2024). There are plenty of opportunities for play and learning – Swedish preschool teachers' perspectives on using the outdoor environment as a pedagogical resource. *Cogent Education*, 11(1). <https://doi.org/10.1080/2331186X.2024.2369971>
- Chawla, L., Keena, K., Pevec, I., & Stanley, E. (2014). Green schoolyards as havens from stress and resources for resilience in childhood and adolescence. *Health & Place*, 28, 1–13. <https://doi.org/10.1016/j.healthplace.2014.03.001>
- Cooper, A. (2015). Nature and the outdoor learning environment: The forgotten resource in early childhood education. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 3(1), 85–97.
- Easterday, M. W., Rees Lewis, D. G., & Gerber, E. M. (2018). The logic of design research. *Learning : Research and Practice*, 4(2), 131-160. <https://doi.org/10.1080/23735082.2017.1286367>
- Eesti keele seletav sõnaraamat (2009). <https://arhiiv.eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=tehismaterjalid&F=M>
- Ernst, J., McAllister, K., Siklander, P., & Storli, R. (2021). Contributions to sustainability through young children's nature play: A systematic review. *Sustainability*, 13(13), 7443. <https://doi.org/10.3390/su13137443>
- Fjørtoft, I. (2001). The natural environment as a playground for children: The impact of outdoor play activities in pre-primary school children. *Early Childhood Education Journal*, 29(2), 111–117. <https://doi.org/10.1023/A:1012576913074>

- Harvey, D. J., Montgomery, L. N., Harvey, H., Hall, F., Gange, A. C., & Watling, D. (2020). Psychological benefits of a biodiversity-focussed outdoor learning program for primary school children. *Journal of Environmental Psychology*, 67, 101381. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2019.101381>
- Heikkinen, H. L. T. (2019). Pedagoogiliste arendusuuringute suunad. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri. Estonian Journal of Education*, 7(2), 6-22. <https://doi.org/10.12697/eha.2019.7.2.02a>
- Henriksson, A. C. (2018). Primary school teachers' perceptions of out of school learning within science education. *LUMAT: International Journal on Math, Science and Technology Education*, 6(2), 9–26. <https://doi.org/10.31129/LUMAT.6.2.313>
- Karlıdağ, I. Ö. (2021). Creating Learning Environments in Preschool Classrooms: Perspectives of Pre-service Preschool Teachers. *International Journal of Progressive Education*, 17(3), 327-342. <https://doi.org/10.29329/ijpe.2021.346.21>
- Kulu, P., Kübarsepp, J., Hendre, E., Metusala, T., & Tapupere, O. (2001). *Materjalid*. <https://www.scribd.com/document/2214993/materjalid>
- Kuo, M., Barnes, M., & Jordan, C. (2019). Do experiences with nature promote learning? Converging evidence of a cause-and-effect relationship. *Frontiers in Psychology*, 10, Article 305. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00305>
- Käis, J. (2004). *Kooli-raamat*. Eisen, F. (Koost). Tartu: Ilmamaa.
- Lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded (2026). *Riigi Teataja I*, 26.02.2026, 12. <https://www.riigiteataja.ee/akt/128062025006?leiaKehtiv>
- Lehnert, M., Jirmus, R., Květoňová, V., Geletič, J., Jurek, M., Středová, H., & Frajet, J. (2024). Overheated children's playgrounds in Central European cities: The effects of surfaces and shading on thermal exposure during hot summer days. *Urban Climate*, 55, 101873. <https://doi.org/10.1016/j.uclim.2024.101873>
- Mann, J., Gray, T., Truong, S., Brymer, E., Passy, R., Ho, S., ... & Cowper, R. (2022). Getting out of the classroom and into nature: a systematic review of nature-specific outdoor learning on school children's learning and development. *Frontiers in public health*, 10, 877058. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.877058>
- Manninen, J., Saarenpää, M., Roslund, M., Galitskaya, P., & Sinkkonen, A. (2025). Microbial communities on dry natural rock are richer and less stressed than those on man-made playgrounds. *Microbiology Spectrum*. <https://doi.org/10.1128/spectrum.01930-24>

- Mooses, K., Kalma, M., Pihu, M., Riso, E. M., Hannus, A., & Kull, M. (2016). Eesti õpilaste liikumisaktiivsus koolipäeva jooksul. *Eesti Arst*.
<https://doi.org/10.15157/ea.v0i0.13251>
- Nugin, K. (2017). Õpikeskkonna loomine lasteaias. K. Nugin, & T. Õun (toim). *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias* (lk 63-67). AS Atlex.
- Prins, J., van der Wilt, F., van der Veen, C., & Hovinga, D. (2022). Nature play in early childhood education: A systematic review and meta ethnography of qualitative research. *Frontiers in psychology, 13*, 995164.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.995164>
- Puhakka, R., Rantala, O., Roslund, M. I., Rajaniemi, J., Laitinen, O. H., Sinkkonen, A., & the ADELE Research Group. (2019). Greening of daycare yards with biodiverse materials affords well-being, play and environmental relationships. *International Journal of Environmental Research and Public Health, 16*(16), 2948.
<https://doi.org/10.3390/ijerph16162948>
- Raadik, S. (2009). *Õpime õues mängides*. Kirjastus Ilo.
- Sørensen, H. V. (2021). Children's play and social relations in nature and kindergarten playgrounds: Examples from Norway. In *Outdoor learning and play: Pedagogical practices and children's cultural formation* (pp. 79-93).
- Timoštšuk, I. (2005). *Loodusõpetus alushariduses*. TLÜ Kirjastus.
- Timoštšuk, I. (2017). Looduskeskkonna tundmaõppimine. K. Nugin, & T. Õun (toim). *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias* (lk 234-247). AS Atlex.
- Tovey, H. (2007). Gardens or forests? *Playing outdoors: Spaces and places, risk and challenge* (pp. 82-96). Open University Press.
- Tuuling, L. (2017). Õuesõppe rakendamine lasteaias. K. Nugin, & T. Õun (toim). *Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias* (lk 115-151). AS Atlex.
- Tuuling, L., T. Õun., & A. Ugaste. (2019). "Teachers' Opinions on Utilizing Outdoor Learning in the Preschools of Estonia." *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning, 19*(4), 358–370. <https://doi.org/10.1080/14729679.2018.1553722>.
- Õun, T. (2005). Rühma tasandi kasvukeskkond. K. Henno (toim), *Laps ja lasteaed. Lasteaia õpetaja käsiraamat* (lk 148-150). AS Atlex.
- Õunapuu, L. (2014). Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes. Tartu Ülikool.

Lisa 1. Õpikeskuste kirjeldused

Pleksiklaasist istutuskastid – Pleksiklaasist istutuskast annab lastele võimaluse ise uurida ja näha, mis toimub mulla erinevates kihtides. Kuidas taime juur areneb ja kasvab. Mõte tekkis sellest, et varem pandi kotikesega uba akna külge, et uurida juurte arengut ja kasvu. Nüüd näevad lapsed, kuidas taime juured mullas arenevad ja mis nendega toimub, kui aastaajad vahetuvad.

Putukahotell/väliklass – Putukahotell meelitab ligi erinevaid putukaid ning lapsed saavad lähedalt jälgida putukate eluviisi ning muutuseid erinevatel aastaegadel. See arendab laste loodusteadlikust, tähelepanuvõimet ja uurimisoskusi. Ehitamiseks kasutati näriliste võrku, puitu, kive, oksi, kõrsi ja käbisid.

Väliklass on putukahotelli üks osa. Istumiseks on paigaldatud palgid ja pakud, mis lapsed saavad enda soovide järgi liigutada. Väliklass loob võimaluse jälgida ümbrust, mis arendab lapse tähelepanuvõimet. Õpetajad saavad väliklassi kasutada õppetegevusteks ja jälgida loodust selle autentses keskkonnas.

Tasakaalurada – Tasakaalurada koosneb puupakkudest, mis on kaevatud pinnasesse. Lisaks on rajal suurem puidust pruss ning peenike palk. Tasakaalurajal olev peenike palk on lihtsasti ümber paigutatav ning see annab võimaluse rada muuta ja täiendada. Tasakaalurajal saavad lapsed aktiivselt liikuda ning oma oskuseid proovile panna.

Taimekastid – Lapsed saavad koos õpetajaga külvata seemneid ja jälgida taimede kasvamis protsessi, ise selles aktiivselt osaledes (külvamine, kastmine, rohimine, saagi koristamine). Lapsed õpivad tundma erinevaid taimeliike ja teavad milleks neid kasutatakse. Taimekastid loovad lastele võimaluse käed-külge tegevusteks. Lisaks saavad lapsed kasutada erinevaid meeli: kompimine, haistmine, maitsmine, nägemine. Taimekastidesse istutasime lavendli, piparmündi, maasika, murulaugu ja tomatid.

Meelterada – Meelterada koosneb erinevatest osadest. Rajalt leiab maitsetaimi, viljapuid, põõsaid, tuulekellasid ja puidust piirdega raja, mis asetseb maapinnal. See on jaotatud kuueks kastiks. Kastid on täidetud erinevate looduslike materjalidega: saepuru, kivid, puidust kettad, multš, muru ja liiv. Rada loob võimaluse viia läbi tegevusi, kus peab kasutama erinevaid meeli.

Ehitusnurk/mängud looduslike materjalidega – Ehitusnurk asub paviljoni all, kus on suur puidust kast. Vastavalt aastaajale on kast täidetud erinevate looduslike materjalidega: käbid, kastanid, puidukettad, tammetõrud, ja puidust rennid. Ehitusnurk loob võimaluse vabalt ehitada, kasutada oma loovust ja arendada koostööd. Ehitusnurk/mängud looduslike materjalidega suunab lapsi märkama enda ümber looduslikke materjale ja neid oma mängus kasutama.

Mängud looduslike materjalidega – puidust kettale on joonistatud trips-traps-trull mängulaud, mille nuppudeks on kivid. Lisaks saab kokku panna puukettale joonistatud pilti ning reastada kividest numbririda. Lapsed saavad arendada oma loovust, harjutada järjekorras ootamist, sotsiaalseid oskuseid, keskendumist, tähelepanu ja koostööd.

Puude ja põõsaste nimetused – Kokku sai paigaldatud lasteaia õuealale kaheksa puude ja põõsaste nimetustega silti. Sildid said: vaher, tamm, kuusk, pihlaks, aed-karusmari, mustsõstar, pirnipuu ja õunapuu. Sildid on valmistatud puidus, mille tagaküljel on QR-kood. Kasutades QR-koodi saab lugeda infot antud taime kohta.

Lisa 2. Õpikeskuste tutvustus personalile (tutvustamist toetav tekst)

1. Alustame suure tamme juurest (värava juures). Räägime, et meil on nüüd puudel ja ka mõningatel põõsastel sildid koos QR-koodidega. Koode on kokku üheksa ja koodid sisaldavad infot puude ning põõsaste kohta.

Tamme kohta lugeses saame teada, et Eesti suurim tamm on Tamme-Lauri tamm Võrumaal. Mille ümbermõõt on üle kaheksa meetri, Euroopa jämedaima tamme ümbermõõt on aga ligi 14 meetrit.

Nüüd me anname teile ühe ülesande, mida te saate läbi viia ka lastega.

Siin on kast erinevate vahenditega (mõõdulint, pael, lõng) ning teie ülesanne on ära mõõta, meie tamme ümbermõõtu, kasutades neid vahendeid.

Puu ümbermõõtu mõõdetakse 1,3m kõrguselt, see on keskmise inimese rinna kõrgus. (siin on lõiming matemaatikaga). Näiteks hiljem saab ka võrrelda puude ümbermõõtu, kui mõõtmiseks on kasutatud köisi või paela.

Toome õpetajatele näite, et lastelt võib veel lisaks uurida, kuidas nemad ümbermõõtu mõõta tahaksid, mis vahendeid nemad kasutaksid. Hoiaksid kätest kinni, mitu inimest selleks vaja on.

2. Liigume edasi meelteraja juurde. Siin räägime, et raja eesmärgiks on, et laps kasutaks erinevaid meeli. Õpiks oma meeli tundma.

Maitsemeel - kui valmivad marjad, tomat, murulauk

Haistmine – nuusuta lavendlit, piparmünti või mustsõstra lehte

Nägemine – vaata puude õisi või kui tulevad pungad. Võrdel, märka. Kui mõni taim on tundmatu siis saab kasutada Flora Incognita äppi. Ka see oleks lastele põnev ja paneks neid rohkem loodust uurima.

Kuulmine – istu, hinga rahulikult ja kuula, kas sa kuuled tuulekella? Mida sa sellest järeldada saad? (õues on tuuline või on hoopis tuulevaikus). Võibolla kuuled hoopis linde laulmas või parvedesse kogunemas. Ka siin saab mängu võtta erinevad aastaajad. Jälgi ja tunneta loodust. Ka lindude määramiseks on olemas äpp Siuts. Õpetaja (lapsed) saab lindistada linnulaulu ja äpp otsib sulle selle põhjal linu välja.

Kompimine – selleks on rada erinevate materjalidega, mida sobivate ilmastiku oludega saab kasutada näiteks paljajalu läbi kõndides. Või saab teha harjutuse, kus lapsed panevad oma meeled proovile. Harjutus: palun istuge ja sulgege silmad. Meie anname teile midagi maitsta

(tomat, must sõstar, murulauk) ja teie peate ära arvama, mis see on. Edaspidi saab lastele taimestikust võtta maitsmiseks saadusi. Osadele anname nuusutada piparmündi lehti.

Harjutus: pista käsi karbi sisse ja arva ära mis on seal peidus? (käbid, kastanid, männiokas, puidust kettad, kivid)

3. Teeme natukene tasakaalu harjutusi ka. Läbime tasakaaluraja. Ja räägime, et seda võib vastavalt vajadusele ise ümber tõsta.

4. Jõuame putukate hotellini. Selle saab kujundada väliklassiks. Kus saab siis luupidega uurida erinevaid putukaid. Ja kui õpetajal on kiiresti infot vaja siis saab ka QR-koode kasutada.

Näited õpetajatele:

Saab uurida putukaid.

Uurida, milliseid putukaid lapsed juba teavad.

Suunata neid ümbrust jälgima, kas märkavad enda ümber putukaid.

Arutleda, mis on mesilase ülesanne, miks me talvel putukaid ei näe jne.

Harjutus: (putukahotelli lähedal on kuusk). Kasti sees on erinevad puuoksad ja käbid. Lapse ülesanne on vaadelda kuuske ja öelda, mis ei kuulu kuuse juurde. Panen männiokkad ja käbid näiteks.

Saab näidata lastele puukoort, kus on näha kooreüraski jäljed ja rääkida lastele, et maailmas on palju erinevaid putukaid ja mõned neist elavad isegi puukoore alla.

Harjutus: ära peita sellele alale 10 lepatriinut ja palud need ülesse otsida. Hiljem saab nende lepatriinude täppe loendada.

5. Vaatlusala/väliklass (putukahotelli juures). Juhime õpetajate tähelepanu sellele, et seda saab kasutada looduse vaatlemiseks või visuaalseks kujutamiseks. Väliklassi on mitu otstarvet, võimalik kasutada ka hommikuringide läbiviimiseks.

6. Liigume pleksiklaasist istutuskasti juurde. Räägime, et selle eesmärk on luua lastele võimalus näha, mis toimub taimega mulla all. Nad saavad uurida juuri.

Mõni rühm võib panna kasti ka näiteks kilekoti ja paberi, jätta need sinna kogu talveks ning jälgida, mis juhtub? Saab seostada ka prügi teemaga.

Räägime ka taimestikust ja teeme ettepaneku, et siia võiks külvata näiteks porgandi, mille eest siis lapsed hoolitsevad ja sügisel saaki koristavad.

7. Lõpetame paviljoni all, kuhu on valmis pandud tirps-traps-trulli mängud, käbid ning puukettad (Ehitusnurk)

3. Kui sageli olete looduse tundmaõppimiseks kasutanud lasteaia õueala? *

- Vähemalt kord nädalas
- 2-3 korda kuus
- Kord kuus
- Mõnel korral aastas
- Mitte kunagi
- Muu:

4. Kuidas hindate laste huvi looduse ja selle tundmaõppimise vastu?

- Lapsed tunnevad suurt huvi looduse vastu ja küsivad sageli loodusteemalisi küsimusi
- Huvi on pigem juhuslik ja sõltub tegevusest
- Lapsed ei näita erilist huvi looduse vastu
- Loodusteemad on lastele pigem võõrad või raskesti mõistetavad
- Muu:

5. Kui sageli viite läbi õuesõppetunde või õppekäike loodusesse?

Vähemalt kord nädalas

2-3 korda kuus

Kord kuus

Mõnel korral aastas

Mitte kunagi

Muu:

6. Milliseid tegevusi looduse uurimiseks/õpetamiseks kasutate tavapäraselt oma töös?

Looduse vaatlemine (nt lindude, puude, putukate vaatlus)

Matkad ja jalutuskäigud lasteaia lähiümbruses

Taimede, lehtede või viljade korjamine ja uurimine

Tunnetusmängud (nt „mis on kotis?“ loodusmaterjalidega)

Helide kuulamine ja vaikuseharjutused

Katsed looduses

Ilmavaatlus

Muu:

7. Millised tegurid Teie hinnangul takistavad õppetöö läbiviimist looduses? *

- Suur laste arv rühmas
- Turvalisuse tagamine looduskeskkonnas
- Aja nappus
- Sobiva koha puudumine lasteaia läheduses
- Teadmatus, kuidas looduses õppetegevusi läbi viia
- Laste erinev valmisolek või huvi
- Rutiinimuutus põhjustab laste ärevust
- Muu:

8. Kas olete tundnud puudust looduses õppimise võimalusest lasteaia lähedal?

- Jah
- Ei
- Muu:

9. Millest tunnete puudust linnalasteaias loodusteemade käsitlemisel? *

Lühike vastuse tekst
.....

10. Kui palju viibite päeva jooksul lastega õues?

30 minutit kuni 1 tund

1,5 kuni 2 tundi

2,5 kuni 3 tundi

11. Mis toetab Teie hinnangul õuesõppe tegevuste läbiviimist lasteaia õuealal? Tooge näiteid.

Lühike vastuse tekst

12. Mis takistab Teie hinnangul lasteaia õuealal läbi viia õppetegevusi? Põhjendage

Lühike vastuse tekst

13. Kas soovite veel midagi lisada?

Lühike vastuse tekst

Lisa 4. Järeloküsimustik

Hea õpetaja!

Mõni aeg tagasi osalesite küsitluses, milles selgitasime välja lasteaiaõpetajate ootusi ja vajadusi õpikeskuste rajamiseks. Nüüdseks on õpikeskused olnud kasutusel ning Teil on tekkinud esimesed praktilised kogemused selle rakendamisel õppetegevustes. Meie bakalaureusetöö eesmärk on kirjeldada lasteaia õuealale loodud looduslike õpikeskuste kasutamist õppeprotsessis ning välja selgitada õpetajate hinnanguid õpikeskuste rollile laste loodushuvi ja õpikäitumise toetamisel ning õpikeskuste arendamisvajadustele.

Käesolev küsimustik aitab meil paremini mõista:

- kuidas õpikeskused on praktikas kasutust leidnud,
- millised on Teie kogemused ja hinnangud pärast esmast kasutamist,
- millist tuge vajate õpikeskustes aktiivseks kasutamiseks,
- milliseid täiendusi võiks õpikeskustes teha.

Küsitlus toimub bakalaureusetöö raames ning saadud vastuseid kasutatakse ainult antud uurimistöös. Kõik vastused on anonüümsed ning kustutatakse peale töö kaitsmist kahe tööpäeva jooksul.

Teie tagasiside on väga väärtuslik, aidates arendada õpikeskuseid ning toetada õpetajaid looduses õppetegevuste kavandamisel.

Suur tänu, et leiate aega oma kogemuste jagamiseks!

1. Kui sageli olete looduse tundmaõppimiseks kasutanud lasteaia õueala? *

- Vähemalt kord nädalas
- 2-3 korda kuus
- Kord kuus
- Mõnel korral aastas
- Mitte kunagi

2. Kui sageli viite läbi õuesõppetunde või õppekäike loodusesse?

- Vähemalt kord nädalas
- 2-3 korda kuus
- Kord kuus
- Mõnel korral aastas
- Mitte kunagi
- Muu:

3. Kuidas hindate lasteaia õuealale loodud õpikeskuste mõju laste huvile loodust uurida? *

- Laste huvi on märgatavalt suurenenud
- Laste huvi on mõnevõrra suurenenud
- Laste huvi on jäänud samaks
- Laste huvi on vähenenud
- Ei ole märganud muutusi

9. Lapsed algatavad õpikeskustes ise loodusega seotud tegevusi.

	1	2	3	4	5	
ei nõustu üldse	☐	☐	☐	☐	☐	nõustun täielikult

10. Millised õpikeskuste punktid toetavad Teie hinnangul kõige enam laste loodushuvi? (vali üks või mitu) *

- Meelterada (tuulekell, rada erinevatest materjalides, marjapõõsad, maitsetaimed)
- Puude ja põõsaste nimetused+QR-koodid
- Tasakaalurada (puupakud, palk)
- Putukahotell/väliklass
- Taimekastid erinevate taimedega
- Mängud looduslikest materjalidest (näiteks kividest numbririda)
- Ehitusnurk (kast erinevate looduslike materjalidega)
- Pleksiklaasist istutuskast

11. Põhjendage eelmises küsimuses tehtud valikut/valikuid. *

Pikk vastuse tekst

12. Kui sageli kasutate loodud õpikeskuseid õppeprotsessis? *

- Mitte kunagi
- Harvem kui kord kuus
- Kord kuus
- 1-3 korda nädalas
- Iga päev

13. Milliseid õpikeskusi lapsed Teie hinnangul eelistavad? Miks?

Lühike vastuse tekst

14. Milliste õpikeskuste tegevuste vastu näitavad lapsed Teie hinnangul suurimat huvi? Palun põhjendage.

Lühike vastuse tekst

15. Meelterada. Milliseid muudatusi või täiendusi sooviksite näha (materjalid, funktsionaalsus, paigutus jne)?

Lühike vastuse tekst

16. Puude ja pöösaste nimetused. Milliseid muudatusi või täiendusi sooviksite näha (materjalid, funktsionaalsus, paigutus jne)?

*

Lühike vastuse tekst

17. Tasakaalurada. Milliseid muudatusi või täiendusi sooviksite näha (materjalid, funktsionaalsus, paigutus jne)?

*

Lühike vastuse tekst

18. Putukahotell koos väliklassi/vaatlusalaga. Milliseid muudatusi või täiendusi sooviksite näha (materjalid, funktsionaalsus, paigutus jne)?

*

Lühike vastuse tekst

19. Taimekastid. Milliseid muudatusi või täiendusi sooviksite näha (materjalid, funktsionaalsus, paigutus jne)?

*

Lühike vastuse tekst

20. Pleksiklaasist istutuskast. Milliseid muudatusi või täiendusi sooviksite näha (materjalid, funktsionaalsus, paigutus jne)?

*

Lühike vastuse tekst

21. Ehitusnurk ja mängud looduslikest materjalidest. Milliseid muudatusi või täiendusi sooviksite näha (materjalid, funktsionaalsus, paigutus jne)?

*

Lühike vastuse tekst

22. Kas on midagi, mis hetkel õpikeskuste kasutamist takistab ja vajab lahendamist?

Lühike vastuse tekst

23. Kas soovite veel midagi lisada?

Lühike vastuse tekst

Lisa 5. Väljavõtte uurijapäevikust

6 -7. mai

Vestlesin viie erineva rühma õpetajaga. Ühe rühma õpetajad tõid välja, et soovivad erinevaid mänge, näiteks kividest trips-traps-trull. Kolm õpetajat tõid välja, et sooviks näha rohkem looduslikke materjale, näiteks käbid, tõrud, puidust klotsid jne. Lisaks arvasid kolme rühma õpetajad, et õuealal võiks olla istutuskast erinevate taimedega. Mõned õpetajad tõid ka näite sellest, kuidas kunagi olid lasteaias puudel nimesildid aga need kahjuks hävitati. Samuti oli olemas putukahotell, kuid see oli väga pisike ning ka see lõhuti ära.

13 – 14. mail

Vestlesin nelja erineva rühma õpetajatega, kellega jäi eelmisel nädalal vestlus tegemata. Ka nende nelja rühma õpetajad tõid välja istutuskastid ning putukahotelli. Vestlustes tõid õpetajad välja ka selle, et õhtuti on lasteaia mänguväljakud kõigile avatud ja keegi ei kontrolli, mida siis tehakse. Üks õpetajatest tõi näite, kuidas oli lapsevanematega ehitanud väikese putukahotelli, kuid nädal hiljem oli see juba lõhutatud.

19. mai

Täna käisin ja vaatasin õueala üle koos direktoriga. Märgistasime koos ära kohad, mis peavad jääma vabaks, sest neid kasutatakse erinevate ürituste jaoks. Näiteks maja ees olevat platsi kasutatakse batuutide paigutamiseks lasteaia perepäeval ning tagumise maja paremat külge kasutatakse kohvikute alana.

14.juuni

Alustasime meelteraja ehitamisega. Valmistasime ette pinnase ning tööme lasteaia õuealale ehitamiseks vajalikud puupalgid. Vaatasime üle ja korrastasime taimekastid.

17. juuni

Materjali kogumine putukahotelli täiteks.

Materjali kogumine ning ettevalmistamine, millele hakkame graveerima puude ja põõsaste nimetusi.

18. september

Täna korrastasime taimekaste ning märkasin, kuidas lapsed tegid koostööd ning tassisid puupalgi tasakaaluraja juurest suurte kivide juurde. Jälgisin neid eemalt. Lapsed tõstsid palgi suurema kivi peale ning ehtasid sellest endale kiigu.

Lisa 6. Väljavõte kodeerimisest

BM	BN	BO	BP	BQ	BR	BS	BT	BU	BV	BW	BX	BY	BZ	CA	CB	CC
Taimestikid. Millise	Ei ole	Erin	Kaa	Erin	Miti	Pleksiklaasist istutuskast. Mi	Ei o	Mi	Rol	Vä	Ehitusnurk ja i		Li	Le		
Peenrakastidele võiks tu	0	1	0	0	1	Võiks olla lisaks erinevate taim	0	1	0	0	Täiendada vastava	0	0	0	0	1
Peenrakaste võiks olla ri	0	0	0	0	1	Võiks olla 2 kasti millest üks on va	0	0	1	0	Materjalid on mitr	0	0	1	0	0
Kõik sobib.	1	0	0	0	0	Kõik sobib.	1	0	0	1	Ehitusmaterjal kipi	0	0	0	1	1
Ilusad ja huvitavad.	0	0	0	0	0	Vahepeal muuta seal kasvavaid ta	0	1	0	0	See on laste vaielc	0	0	1	0	0
Lapsed on saanud sinna	0	0	1	0	0	Ei ole kogemust olnud.	0	0	0	0	On olnud eraldi aia	0	1	0	1	1
iga rühma väljakul	0	0	0	1	0	väga rahul olevaga	1	0	0	1	Iga rühma väljakul	0	1	0	0	0
Ei oska midagi lisada.	1	0	0	0	0	Ei oska midagi lisada.	1	0	0	0	Materjalide regula	0	0	0	0	1
...	0	0	0	0	0	...	0	0	0	0	...	0	0	0	0	0
Ega muud kui erinevad t	0	0	0	0	1	Istutada erinevaid taimi, et lapsed	0	1	0	0	Rohkem vahendeid	0	0	0	1	0
Peenrakastid võiksid olla	0	1	0	0	0	Ei oska öelda, eks kevadel paistat	0	0	0	0	Ideaalis oleks tore	0	1	0	0	0
Peenrakastid võiksid pai	0	0	0	1	0	Neid võiks ka olla mitu, püsikutele	0	1	1	0	Materjalid on valit	0	0	0	0	1
Ei oska öelda.	1	0	0	0	0	Ei oska öelda.	1	0	0	0	Ei oska öelda.	1	0	0	0	0
-	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0
kõik hästi	1	0	0	0	0	hea idee!	0	0	0	1	Materjale võiks ale	0	0	0	1	0
Ei oska öelda	1	0	0	0	0	Ei oska öelda	1	0	0	0	Ei oska öelda	1	0	0	0	0

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Meie, Brita Saare ja Kairi Väikene

1. anname Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Lasteaia õuealale loodud õpikeskuste mõju laste loodushuvile ja õpikeskuste kasutamine õppeprotsessis õpetajate hinnangul”, mille juhendaja on Aigi Kikkas, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi ADA kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Anname Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi ADA kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autoritele viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Oleme teadlikud, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autoritele.
4. Kinnitame, et lihtlitsentsi andmisega ei riku me teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Brita Saare, Kairi Väikene

/allkirjastatud digitaalselt/

10.05.2026